

Izhaja vsaki četrtek
ob 8. uri popoldne.
Rokopisi se ne vra-
fajo. Nefrankovana
pisma se ne spre-
jemajo.

Cena listu znaša
za celo leto 4 krone,
za pol leta 2 krone.
Za manj premožne
za celo leto 3 krone,
za pol leta 1.50.
Za Neničjo je cena
listu 5 K, za druge
dežele izven Avstrije
5 krov.

Rokopise sprejema
"Narodna Tiskarna"
v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Naročnino in na-
znanila sprejema
upravništvo, Gorica
Semenška ulica št.
16. Posamezne šte-
vilke se prodajajo v
tobakarnah v Šolski
ulici, Nunski ulici, na
Josip Verdijevem te-
kališču nasproti me-
stnem vrtu, pri Vac-
lavu Baumgartl v
Korenški ulici in na
Korenškem bregu
(Riva Corno) št. 14
po 8 vin.

Oglas in poslanice
se računajo po petit
vrstah in sicer: če
se tiska enkrat 14 v.,
dvakrat 12 v., tri-
krat 10 v. Večkrat
po pogodbi.

XIX. letnik.

V Gorici, 30. marca 1911.

13. številka.

"Jupe culotte".

Cel svet govori o „jupe culotte“. Iz Pariza se je izdala beseda, da morajo ženske hlače nositi. In svet nima boljše naloge, ko baviti se z neumnostmi potratnih pariških dam. Ženska neče biti več ženska, ampak moški. Izneveriti se hoče večno ženskim idealom, ki so jej določeni po naravi in po božji naredbi. Hlače hoče nositi, v kratkem morda celo sabljo in puško! S cigaretto v ustih bo hodila po ulicah! To je ženska emancipacija, ki nam jo ponuja propadajoči francoski narod.

Ali res nima dandanes človeški rod boljšega opravila, ko baviti se z nečimernostjo ženske? In mi Slovenci, ali res nimamo drugega dela, ko gledati ženske hlače? Ali ni sramotno, ako začnejo Slovenci prvi s takimi neumnostmi in babarijami. „Soča“ z dne 23. marca je vabila na dramatični večer goriške slov. mladine, na katerem je bila glavna točka, ki jo je z debelimi črkami napisnila: „Pridite vsi moški in ženske, gospodje in delavci, dijaki in kandidatinje, gledali boste gčno v „jupe culotte“!“ Zraven je bilo čitati še: **Model tvrdke I. Stelner!** Tako se dela za narodne trgovce v Gorici!

To je res žalostno, da se naša „telegenca“ daje tako voditi za nos in da nima zmisla za boljše reči, kakor so ženske hlače. Italijani se nam smejo, ko vidijo, kako potratne so nekatere slovenske dame in gospodične v mestu. Slovenci imamo v mestu in na deželi sto in sto važnih nalog, gospodarskih, socialnih in narodnih, ki čakajo rešitve. Rešitev teh nalog bi bila v brezmejno korist slovenskemu narodu na

Goriškem. Pri vseh teh nalogah bi lahko vsestranski pomagale tudi ženske, ako bi hotele umeti svoj vzvišeni poklic! Razume se pa, da take ženske, ki se zdaj pačijo z neumnostjo ženskih hlač, niso za nobeno delo ne v družini, ne v društvi, ne drugod.

Ako pogledamo v sveto pismo, kjer je govorjenje o ženskem spolu, vidimo, kako visoko in idealno je stališče, ki je zavzema v človeški družbi ženska po naravnih in božjih postavah. Ženska, ki živi in dela, kakor zaukuje naravna in božja postava, je uzor, za katerimi tekojajo vsi moški zavidajoč jo.

Sedaj pa hočejo ženske ta uzor zapustiti, hočejo poštati moški. To je narobe svet! Taka ženska je spaka, ki je Bogu neljuba in moškim zoperina!

Prav smešno je, kar piše „Soča“ z dne 28. t. m. o izidu omenjenega dramatičnega večera: „Na vsporedu je bila godba, igre, petje ter nastop neke gospodične v jupe culotte, ki je tudi pela primeren kuplet o hlačnem krilu! Goriška slovenska mladina je pokazala dobro voljo pečati se tudi s čim drugim in ne le s plesom. Bilo je dosti smeja. Najbolj radovedno je bilo občinstvo seveda na nastop g.čne v hlačnem krilu. Korajžno je nastopila, se kretala ter pela. Žela je obilo pohvale.“

Na to rečemo le: Smešno tako občinstvo, ki je radovedno le na ženske hlače!

O delavskem zavarovanju.

V naslednjih vrsticah hočemo podati nekaj misli in podatkov iz govorov, ki ga je imel dr. F. Tomažič na prvem delavskem tečaju v Ljubljani.

Zakonodaja se je za delavstvo začela brigati šele v XIX. stoletju. Rudarski zakon iz leta 1854 predpisuje ustanavljanje bratovskih skladnic, obrtni red iz 1. 1859 pa ustanavljanje tovarniških bolniških blagajn. Ti zakoniti predpisi se niso povsem izvrševali. Leta 1879 je bilo 369 bratovskih skladnic in 860 obrtnih podpornih blagajn za skupaj 400.000 delavcev. Torej 400.000 delavcev je bilo preskrbljenih za slučaj bolezni, večina delavcev pa je bila brez vsake opore. Sedaj je v Avstriji proti nezgodam zavarovanih nad 2.500.000 delavcev, proti bolezni pa skoraj ravno toliko. To je pač precejšnja razlika med številom leta 1879 zavarovanih delavcev in med sedanjim.

Za širše zavarovanje delavcev se je avstrijska država pobrigala šele zadnja desetletja. Najprvo je stopilo v veljavo zavarovanje proti nezgodam, in sicer z zakonom z dne 28. decembra 1887, drž. zak. št. 1 iz leta 1888.

Potem je prišlo na vrsto zavarovanje proti bolezni z zakonom z dne 30. marca 1888, drž. zak. št. 33.

Leta 1909 je vlada predložila državnemu zboru zakonski načrt o zavarovanju delavcev za starost in onemoglost. Ta zakonski načrt počiva sedaj v zavarovalnem odseku poslanske zbornice.

Ijami, ko je sušila in grabila seno; povsod jo je videl veselo in pridno — a pri tem se je spomnil na mrtvaški oder in na njen bledi in opadli obraz. In zajokal je Pepče na glas, tako da so se vstrašile pisane cvetke, da so se vstrašile drobne ptičke in prenehale se svojim petjem.

V gozd je prišel, v oni gozd, ki ga je sicer tako veselil. Vsakikrat, ko je prišel v njegovo sredino, se mu je razširilo otroško srce in prsa. Vesel je bil zelenega gozda. A danes? Kako bi se vendar veselil, ko je preplavila njegovo srce žalost kot morje globoka. Kako bi se vendar veselil, ko je gledala iz vsakega grma v črno oblečena njegova mamica? Tja je šel na ravnico za brezen in začel nabirati vejeve; oče mu je tako ukazal in muditi se ne sme. Njegovo voljo mora spolnjevati, sicer bo jezen nanj in ga bo tepel. Nabral in nalomil je že dovolj in povezal butaro. Že se je odpravljaj domov, ko se je spominil, da sta sedela lani poleti z mamico prav tam na oni zeleni trati nad breznom. To je bilo krog svetega Ivana, ko je prišla v gozd po listje in mu prinesla kos sladke pogače.

In napravil se je Pepče še enkrat na oni prostorček, da ga pogleda še enkrat. Z upognjeno glavo je šel in z žalostjo v srcu; prav ob robu brezna je šel, žalosten tako, da ni pazil nanj. A bilo je prvo jutro, solnce še ni posijalo sem in tla so bila še mokra. In tedaj se je zgodilo, da se je Pepčku zdrsnilo; zamajalo se je njegovo drobno telcese in zginilo v prepadu. Še par pretrganih besed je odmevalo tja po gozdu in nastala je smrtna tišina.

Dolgo je čakal doma Pepčka oče, a Pepčka ni bilo. In tedaj se je prestrašil še Boštjan, ki sicer ni bil vajen strahu. In brž popoldan je šel s sosedom iskat Pepča. Sreč mu je trepal, skoraj da niso odmevali njega udarec tja po gozdu.

— Da, za brezen sem ga poslal, davi ob šesti in še sedaj ga ni, kaj se je moglo vendar zgoditi?

Prišla sta na mesto. Zlato solnce je obsevalo sive stoljetne pečine. Zatrepetalo je Boštjanu srce ob tem pogledu. Zagledal je te pečine in zazdeleno se mu je, da je ravno ta prepad, ki mu bo prinesel nesrečo. Iskala sta Pepčka z Jakobom kroginkrog, a ga nista našla. Le butaro sta dobila nabранo in povezano. In zašepetalno mu je srce nekaj groznega, nekaj strašnega. In povedal je tudi Jakobu to temno slutnjo.

(Konec prih.)

Edino za rudarje imamo v Avstriji širše zavarovanje, namreč proti nezgodam in boleznim ter za onemoglost; za te veljajo zakoni z dne 28. julija 1889, drž. zak. št. 127, z dne 17. januarja 1890, drž. zak. št. 14, z dne 30. decembra 1891, drž. zak. št. 3 iz leta 1892, in 17. septembra 1892, drž. zak. št. 178.

Načelo vseh vrst delavskega zavarovanja v Avstriji je predvsem:

1. Zavarovalna dolžnost in
2. Zavarovalnino prispevajo delodajalci in delojemalci.

Brez zavarovalne dolžnosti se ne da uspešno izpeljati delavskega zavarovanja. Mnogi ali — lahko trdim — večina delodajalcev in tudi delojemalcev bi se branili plačevati zavarovalne prispevke. Pri današnji svobodni konkurenči bi bilo to tudi umevno.

I. Zavarovanje proti nezgodam.

Predmet tega zavarovanja je nezgoda, ki se je hipoma pripeila v obratu v zvezi z obratom.

Proti posledicam nezgod se morajo zavarovati: Vsi delavci in uradniki, dalje tudi učenci, volonterji (prostovoljci) in praktikantje: 1. v tvornicah, 2. v plavilnicah, 3. v rudnikih za nepridržane rudnine, 4. v ladarnicah, 5. na ladarniških odrih in 6. v kamnotolomih, kakor tudi v napravah, spadajočih k naštetim obratom, dalje 7. v stavbnih obrtih, 8. v obratih, kjer se izdelujejo ali uporabljajo raznesilne (eksplozivne) tvarine, 9. v drugih obrtih ali poljedelskih in gozdarskih podjetjih, pri katerih se stalno uporabljajo stroji, 10. pri železnicah, 11. v obratih vseh drugih podjetij, ki se obrtoma pečajo s prevažanjem oseb in stvari po suhem in po morju, 12. v grabačijah (bagrijah), 13. v podjetjih, ki se obrtoma pečajo s snaženjem cest in poslopij (oken, streh itd.), 14. v obrtoma obravnavanih skladisčih, 15. v stalnih gledališčih (tudi igralci). Nadalje so podvrženi zavarovalni dolžnosti 16. gasilci po poklicu, 17. čističi kanalov, 18. dimnikarji, 19. kamnoseki, vodnjakarji (studenčarji) in konstrukterji z železom in slednji 20. avtomobilski šoferji.

Prostovoljno se lahko zavarujejo pri delavskih zavarovalnicah nezgodam 1. podjetnik zavarovalni dolžnosti podvrženega obrata, njegov zastopnik in tudi druge osebe v obratu, ki niso zavarovanja zavezani; 2. podjetnik obrata, ki n i podvržen zavarovalni dolžnosti, vsi njegovi delavci in obratni uradniki; 3. aktivni člani prostovoljnih gasilnih društv in njih zvez.

Ministerstvo za notranje zadeve pa lahko oprosti posamna podjetja zavarovalne dolžnosti, druga pa lahko tudi pritegne.

Za obratno nezgodo se smatra po zakonu le ona nezgoda, ki

Pastirček Pepče.

Črtica — 1910. 14. IV.

Spisal: Smudinský.

(Dalje.)

Zamišljeno je gledal Pepče tja doli po dolini, tako da ni slišal očeta, ki je vstal in prišel s skedenja.

— Hej, Pepče kaj boš posedal tod okoli, vzemi vrv in pojdi tja za Brezen in naloži si vejeva, saj vidiš, da ni kaj det na ogenj.

— Saj grem, oče.

In vzel je Pepče vrv in odšel tje gori v klanec.

Strm je bil ta klanec in grd, zbadalo je Pepčka, ker je bil bos in ker je bilo kamenje ostro. Ob klancu so rastele temne stoljetne bukve; njih veje so se majale v lahkom jutranjem vetru. Pepče je bil žalosten.

Videl je pisana polja naokoli, na katerih se je majalo zlato žito; videl je med njivami rdeči mak, ki je kimal nagajivo in kluboval vetrču, a on se ni razveselil, zato je, ker ga je pač vse to tako živo spominjalo na umrlo mamico. Videl jo je sredi polja, viden je tam v bregu z grab-

povzroči delone zmožnost za več nego 4 tedne ali pa smrt.

Vsled obratne nezgode ima ponesrečenec oziroma njegova rodbina pravico do rente. Renta se prične izplačevati šele začetkom petega tedna po nezgodi (Štiritedenska karenčna doba).

Da se izračuni renta, poizve se naprej, koliko zasluka je poškodovanec prejemal v teku zadnjega leta. Tristokrat toliho, kolikor služi kdo povprek na dan, velja za letni zasluk. Ako letni zasluk presega 2400 K, se presežek ne računi več. Letni zasluk učencev, volonterjev in praktikantov, ki ne prejemajo nič ali prejemajo manj zasluka, izmeriti je v isti visokosti, kakor najnižji zasluk polno plačanih delavcev za ono dobo, za katero se uče toda vsota ne sme iznašati nad 600 K.

Renta iznaša:

a) v slučaju popolne nesposobnosti, prislužili so 60 odstot. letnega zasluka;

b) v slučaju delne nesposobnosti le en del pod a) omenjene rente, a ne več kot 50 odstot. letnega zasluka.

Poškodovanec ne pristoji pravica do odškodovanja, ako je nalašč povzročil obratno nezgodo.

V slučaju smrti vsled obratne nezgode obseg obštega odškodovanje:

1. pogrebne stroške, katere je odmeriti po navadi v tistem kraju, toda največ 50 K;

2. rentno, katera naj se daje za puščenim ponesrečenca počeni od smrtnega dne.

(Konec še objavimo.)

Občni zbor „Slovenskega sirotišča“.

V četrtek, dne 23. t. m., se je vršil občni zbor „Slov. sirotišča“. Udeležili so se ga mej drugimi p. n. vladni svetnik Leban, ravnatelj Pirjevec, šolski nadzornik Finžer, župnik Grča itd. Podpredsednik in blagajnik dr. Pavlica je zastopal zadržanega predsednika monsignorja Pavletiča. Poslanec dr. Franko je poslal pismo, v katerem pravi, da mu je žal, da se ne more osebno udeležiti radi poslov izven Gorice.

Podpredsednik pozdravi navzoče, ustanovi sklepčnost občnega zbora in poroča o premoženjskem stanju „Slovenskega sirotišča“. Pravi, da se počasi približujemo cilju. Hoteli smo že lani zavod otvoriti, a se žal ni posrečilo. Vseh dohodkov v l. 1910 je bilo K 16.577,45 in čisto imetje je znašalo koncem leta, kakor kaže letna bilanca, K 60.177,27.

V resnici znaša čisto društveno premoženje danes že sto tisoč kron. Govornik predлага, naj se izreče posebna zahvala slovenskim deželnim poslancem za izdatno podporo iz deželnega zaloga v znesku 5000 K, dalje zahvala p. n. odboru „Centralne posojilnice“, preč varstvu „Hranilnice“, čislenu društvu „Zvezda“ v Sovodnjah, Marijini družbi v Mirnu, g. ravnatelju Pirjevcu, in vsem slavnim županstvom in društvi, katerim ni bila izrečena že na lanskem občnem zboru zahvala. Predlog se sprejme in račun se potrdi.

Občni zbor je dalje odobril sklep odbora z dne 25. jan. 1911 glede prodaje enega dela društvenega zemljišča.

K besedi se oglaša preč. g. župnik Grča, ki zastopa tudi slavni županstvo v Šempasu in Oseku in predlaga, naj odbor poskrbi, da se čimprej otvari prepotrebni zavod. V ta namen naj se po časopisih in potom okrožnic opozori javnost in zlasti čislana županstva, da bo „Sirotišče“ začelo s 1. okt. t. l. sprejemati otroke v zavod po 20 K na mesec. Občine naj urede oskrbovanje sirot tako, da jih bodo mogle oddati na jesen v zavod. To bi bilo v dobro ne-

le sirotam, ampak tudi občinam samim. Dr. Andr. Pavlica se pridruži predlogu g. župnika Grča, pojasni veliki pomen „Slovenskega sirotišča“, po katerem si lahko rešimo cel rod, ki bi bil drugače za narod popolnoma izgubljen. „Slovensko sirotišče“ je zlasti za goriške Slovence velike važnosti. Na stotine slov. otrok se potika po mestu brez vzgoje in od časa do časa slišimo o prestopkih, s katerimi ima sodnja opraviti.

Občni zbor sprejme predlog župnika Grča in izrazi soglasno željo, naj bi se zavod, ako le mogoče, otvoril že prihodnjo jesen.

Ko je predsednik zaključil zborovanje, nabrala se je med navzočimi še lepa sveta za zavod. Bog poplačaj vsem in blagoslov naše delovanje, da bi mogli kmalu priti do začelenjega cilja!

Politični pregled.

Konec poslanske zbornice.

Na podlagi cesarskega odloka je bil državni zbor v pondeljek odgovoren. Vladni korespondenčni birō opravičuje odlok tako-le:

„Ta odredba je postala potrebna, ker je del opozicijskih strank sklenil ovirati pravočasno rešitev proračunskega provizorija, da bi na vsak način pritisnil večino in vlado v ex-lex stanje. Ker ni vsled tega računati na plodno delovanje parlamenta, a se je bilo od druge strani batiti, da bi se s poskusmi, zlomiti upor, utegnilo izvzeti le poostrenje nasprotstev, zato bi nadaljevanje razprav ne imelo nikakega namena.“

Odgoditvi pa bode sledili gotovo v najkrajšem času tudi razpust poslanske zbornice. Kdaj se bodo vršile nove volitve, še ni znano.

Prišlo je do tega, ker se je slovenska opozicija naveličala hlapčevati Slovanom sovražni vlad in Nemcem. Slovenska opozicija je morala vendor enkrat dokazati, da se v Avstriji ne sme več vladati brez Slovanov in proti Slovanom, da se Slovanom ne smejo več nalagati le dolžnosti, marveč, da se jim morajo dati tudi jednake pravice, kakor jih imajo Nemci, ki tvorijo manjšino avstrijskega prebivalstva. Dokazala je, pravimo, da mora biti enkrat konec dosedanjemu krivičnemu vladnemu sistemu in da morajo uživati v Avstriji vsi državljanji enake dolžnosti in enake pravice.

* * *

V torek je bil ministerski svet. Babil se je s političnim položajem. Kako poročajo listi, se je ministerski svet načelno izrekel za razpust poslanske zbornice. Isteča popoludne je baron Bienerth poročal cesarju o sklepih ministerskega sveta. Govori se pa, da se krona še ni odločila za razpust. Protirazpust poslanske zbornice so razne parlamentarne stranke, kakor nemški kršč. socialci, nemški nacionalci, nemški liberalci in tudi Poljaki. Poljaki so se baje obrnili na načelnika generalnega štaba barona Hötzendorfa, naj bi ta posredoval pri cesarju ter mu odsvetoval razpust posl. zbornice.

Češki list „Česke Slovo“ piše, da je izvedel iz najzanesljivejšega vira, da je bil v soboto poklican k cesarju proti volji barona Bienertha, bivši finančni minister Bilinski. Bilinski je baje cesarju odsvetoval razpust posl. zbornice, vsled česar je cesar baje preklical tozadenvno pooblastilo dano Bienerthu že v petek.

Spoloh prinašajo listi najrazličnejše vesti in kombinacije v zadevi razpusta in nerazpusta poslanske zbornice. Do sobote bude javnost skoro gotovo v tem pogledu na čistem.

Dr. Korošec o odgodenju.

O položaju je izjavil poslanec dr. Korošec: „Ker se je zamudilo ustvariti po iz-

premembu poslovnika večjo delovno večino, se je usoda prve ljudske zbornice že zdavnaj odločila. Zdaj je postala kriza akutna.

Po moji sodbi se bo zbornica kmalu razpustila. Poslanci „Slovenskega kluba“ so glasno sodijo, da bi tudi kaka druga vlada ne mogla ozdraviti zbornice. Prepozno je. Nemogoče je, da napravi sedanja zbornica finančno reformo, brambeno reformo, upravno reformo, agrarno reformo, socialno zavarovanje ali narodno spravo. V velikem boju idej, ki jih je zanesla v široke sloje splošna in enaka volivna pravica, je postala večina poslancev že negotova. Gotovost v zbornici ustvari referendum, nove volitve. Sploh bi se moral premisliti, če bi ne kazalo uvesti štiriletne zbornične dobe, ker zdaj v časih splošne volivne pravice zelo hitro živimo.“

Kdaj se bodo vršile nove volitve?

Tudi o tem, kdaj se bodo vršile nove volitve v slučaju, da se poslanska zbornica razpusti, vladajo najrazličnejša mnenja. Nekateri menijo, da se bodo vršile nove volitve že v drugi polovici meseca junija, drugi pa trdijo, da se bodo iste vršile še koncem julija, tretji pa pravijo, da je ministerski predsednik Bienerth povprašal vse deželne politične šefe, ki naj se v tem pogledu izrečajo. Torej sama ugibanja.

Slovenski klub izda proklamacijo na slovensko ljudstvo.

„Slovenski klub“ je sklenil izdati na slovensko ljudstvo proklamacijo.

Nemiri v Albaniji.

Dne 24. t. m. so napadli Albanci turško trdnjavico pri Rapčiju ter se je polastili. V bitki sta bila ubita dva turška vojaka, dva sta bila ranjena, štirje ujeti in 20 se jih je udalo. Albanci so nato napadli še drugo trdnjavico, a so bili odbiti.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“:

P. n. gg. dr. Josip Ujčič, prof. bogoslovja, podarja 5 K za „Sirotišče“ in 5 K za „Alojzijevišče“, da se s tem oprosti odgovorom na čestitke o priliku svojega imendana; Uršič Ivan, Idersko 1 K, g. Ana Toroš, Gorica 2 K, za prodano knjižico, „Socijalno vprašanje“ 1 K, Anton Rebula, Velikidol 1 K, Ivan Gorjup, pek v Gorici 45 v. N. N. za 297 poštnih znamk 3 K 36 v. g. Irma Fon, soproga državnega poslanca, mesto vstopnine k božični veselici 2 K, v nabiralniku: v gostilni g. Jožefu Fon pri solkanski mitnici 3 K 60 v. Marija Kos, Bača št. 1 50 v. vladni svetnik Franc Leban 10 K, ravnatelj Ivan Pirjevec 10 K, šolski nadzornik Franc Finžer 20 K, župnik Blaž Grča 10 K, Marija Urbančič, učiteljica v Podgori pri Gorici dar p. n. učiteljstva 82 K, visokorodna gospa Matilda pl. Bockslaff v Gorici 10 K, deželni poslanec in odbornik Ivan Berbuč 100 K, Tomaž Rutar, kurat v p. 5 K.

Bog plačaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vladajo Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I!

Za „Alojzijevišče“:

N. N. 20 kron.

Domače in razne vesti.

Javno češčenje Presv. R. T. bo prihodnji petek, 31. t. m. v Ročinju, dne 3. aprila na Ponikvah, dne 6. aprila pa v Ajdovščini.

Imendan sv. Očeta. — V sredo, 22. t. m. je sprejel sv. Oče diplomatiški zbor, ki mu je čestital k njegovemu godu. Nagovoril ga je kot doyen v imenu vseh belgijski poslanik. Po avdijenci so se podali diplomati k državnemu tajniku Mery del Val.

Dunajski naslovni škof dr. Marischall je v četrtek zjutraj umrl.

Dr. Meochla, stolni kanonik in kancler v Trstu, odpovedal se je svoji službi kot kancler.

Kuratorij slov. zasebne gimnazije je imel v nedeljo dne 26. t. m. sejo. Babil se je z vprašanjem, kaj je storiti, da se odpravi takozvani numerus clausus na slov. paralelki tukajšnje c. kr. državne gimnazije. Razpravljalo se je tudi o realni gimnaziji po „tipu A“.

Neznanec na Dunaju je daroval hrvaški istrski šolski družbi sv. Cirila in Metoda 10.000 K. „Piccolo“ se nad tem seveda zelo jezi.

Prebivalstvo Avstrije. — Po površnem uspehu ljudskega štetja znaša navzoče prebivalstvo v kraljestvih in deželah, zastopanih v državnem zboru 28.567.898, to je, 2.417.100 ali 9,2 odst. več nego leta 1900. Prebivalstvo je torej za 0,2 odst. počasneje naraščalo, nego v desetletju 1890—1900. — V zadnjem desetletju je narašlo prebivalstvo v Trstu za 28,5 odst., v Istri za 16,9 odst., na Goriškem za 12,4 odst., Koroškem za 7,5 odst., Štajerskem za 6,5 odst., Kranjskem 3,3 odst., Tirolskem za 11 odst. in Solnograškem za 11,5 odst.

Po tovarniških cenah se bodo prodajalo radi preselitve trgovine v ulici Giosuē Carducci štev. 2 (Gospodska ulica) vsakovrstna kuhinjska posoda, hišna oprava, razna orodja in kovanja za vsako obrt in tudi dobro ohranjene rabljene štalaže, tehnice in polno drugih za gospodarstvo potrebnih reči. Samo mala časa pod tovarniškimi cenami.

Listnica uredništva. — Raznim gospodom dopisnikom: Prihodnjič.

Listnica uprave: G. Fr. Močnik, žagar in posestnik, Cerkno: Naročino prejeli! Plaćano do konca l. 1911! Hvala lepa!

Mesne novice.

Odbor „Slov. katol. delavskega društva“ bo imel v nedeljo dne 2. aprila ob 11. uri v društvenih prostorih sejo.

Koliko je Slovencev v Gorici še vedno ne vemo. Goriški magistrat trdovratno molči in noče povedati, koliko je Slovencev, Lahov in Nemcev. Zakaj to? Ven z naštetim številom prebivalstva po narodnosti! Imamo pravico to zahlevati. In sicer resnično število prebivalstva po narodnosti naj pride na svetlo! Po Gorici se širi govorica, da se Lahi bojijo povedati, koliko je Slovencev v Gorici, ker bi bilo goriške Lahe potem strah. Govorica se širi tudi, da so naštelni magistratovi v Gorici nad 12.000 Slovencev. Teh 12.000 Slovencev pa imajo tudi nekaj pravic! Ali budem vedno brezpravni. Ven s številom Slovencev v Gorici in po številu prebivalcev posameznih narodnosti naj se potem vlad!

Barbarski čin goriškega magistrata ob zadnjem ljudskem štetju. — Družina Ž. v Gorici se je ob zadnjem ljudskem štetju zapisala mej Slovence. Magistrat je to takoj naznani direkciji električne železnice, kjer je bil v službi kot kovač sin omenjenega Ž. Direktor električne železnice je na to odslovil mladeniča z besedami: „Naj ti dajo Slovenci službo!“ Naj omenimo, da je ta sin vzdrževal celo družino, ker je oče že leto dni bolan.

Tako delajo Italijani! In takemu magistratu je c. kr. vlada poverila ljudsko štetje!

Goriška mestna uprava kupila „Velodrom“. Minoli četrtek je goriška mestna uprava na javni dražbi kupila „Velodrom“. Kaj da namerava z njim početi, ni znano. Mari ga je kupila iz strahu, da ne bi prišel v roke kakega privatnika, ki bi dopuščal, da bi se na njem še nadalje vršile tudi slovenske prireditve?!

Novi brigadir v Gorici. Za novega brigadirja 56. pehotne brigade v Gorici je imenovan načelnik generalnega štaba III. vojnega zbora polkovnik Scotti. Dosedanji brigadir je dobil iz zdravstvenih ozirov daljši dopust.

Iz pred sodišča. Tukajšnje okrožno kot kazensko sodišče je obsodilo Franciška Gomišček iz Solkana, ker je pospeljal in prodal več vreč moke v paromlinu v Ajdovščini, mesto, da bi jih bil speljal k tvrdki Sicherle v Gorici, na šest mesecev strogega zapora.

Zaradi kride je bil obsojen na 14 dni zapora trgovca v Gorici Engelbert Skušek, doma iz Postojne.

Zlat prstan se je našel v soboto, praznik D. M. v trgovini Teod. Hribar v Gorici. Kdor ga je zgubil, naj se oglasi istotam.

Podružnica avstrijskega mornarskega društva se je ustanovila v pond. v Gorici. Ustanovno zborovanje tega patriotičnega društva se je vršilo v zbrovalni dvorani trgovske in obrtnice zbornice.

Iz goriške okolice.

g Smrtna kosa. Vnedeljo je umrla v Pevni pri Soškem mostu gospa Katarina Fogar, rojena Cotič, sopraga znanega mesarja in veleposestnika, g. Alojzija Fogar. Pogreb je bil v torek ob 3. urah popoludne. N. p. v m.!

g Dornberg. Mnogo se sedaj pri nas govori o volitvi župana, ki bo baje v doglednem času. Čujejo se razni glasovi. Eni so za to, drugi za ono osebo. Pravijo, da je preveč županskih kandidatov. Ne vemo, če bodo vsi župani. Sicer pa smo gotovi, da se pokažemo pri volitvi župana možje, ki vemo, kako mora biti v občini.

g Iz Sovodenj. — Minuli teden smo imeli čast videti v svoji sredi našega državnega poslanca Fona in pa ministerskega uradnika, nadzornika državnih pletarskih šol Funkjeja. Namen tega obiska je bil ta, da se nameravala zatvoritev naše pletarske šole prepreči, kajti, kakor je bilo posneti iz razgovora imenovanih gospodov, je bila vlada baje uže določila, da se pletarski tečaj v Sovodnjah zatvori. Kaj je nagnilo vlado k temu koraku, ne vemo. To pa vemo, da obstajajo baje še sedaj neka nesporazumljivina med našim županstvom in pletarsko šolo v zadevi nakupa nekih bek. Gre se za par sto kron, radi katerih pa bi se ne smelo več tirati do skrajnosti. Saj vemo vsi, kako rada pogradi vlada vsako nesporazumljivino med njo in raznimi korporacijami in prvi njen korak v takih slučajih je: Odtegnitev podpore, zatvoritev tega in onega zavoda, šole, tečaja itd. — Tako se je baje hotelo storiti tudi v našem slučaju.

Drugi vzrok, radi katerega je vlada nameravala državno pletarsko šolo zapreti, je v nemali meri tudi ta, da se ne vidi v občini vspeha šole. Tako se nam je zadrario. Če odgovarja to resnici, ne bomo preiskovali. Pribiti pa moramo, da se malo, jaka malo skrbi za rejo bek na tako imenovanem „Produ“. Ljudje sečejo beke kakor pride. To gotovo ne pospešuje rašče lepih bek. Treba bi bilo strokovnega pouka v tej zadevi, da bi ljudstvo znalo ravnati z bekami. In pa stariši naj pošiljajo otroke redno v šolo.

Le posredovanju našega državnega poslanca g. Fona se imamo zahvaliti, da ostane šola še nadalje v Sovodnjah. Naš državni poslanec je posredoval pri ministerškem predsedniku Bienerthu in v drugih višokih uradih, da je visoko gospodo gori na Dunaju odvrnil od nameravane zatvoritev pletarske šole, ki mora pokazati v bodočem vspehu, ako se hoče obdržati.

g Renški krčmarji z Britofa se strašno repenčijo, ker je dobilo tamozne „Gospodarsko društvo“ dovoljenje za javno gostilno. V včerajšnji „Soči“

so se razkoračili in hoteli so preklinjati naše poslance, ker so baje pripomogli, da se je gostilna otvorila, a namesto tega jih blagoslavlajo. Kdor ne veruje, naj čita „Soča“. Slika naše državne poslance kot mogočnjake, ki zmagajo vse državne paragrafe in celo ministerstvo. Torej vsaj enkrat je „Soča“ priznala, da sta naša državna poslanca dr. Gregorčič in Fon nekaj vredna! Sedaj bodo najbrže tudi liberalci imeli rešpekt pred njima! Hvala za priznanje, „Soča“!

g Iz Mirna. Naše somišljenike iz mesta in okolice opozarjam na zanimivo pasionsko predstavo, katero uprizori „Katal. delavsko društvo“ drugo nedeljo, dne 9. aprila. Igra je vrlo zanimiva, ker predstavlja trpljenje in smrt našega Odrešenika.

Igra je nemški spisal dr. J. Berberich slovenski prevel naš domači g. kaplan preč. g. J. Drašček, ki je tudi režiser igre. Igra obsegata devet dejanj s petjem in živimi slikami in sicer: I. Uhod v Jeruzalem in poslovitev. II. Umivanje nog in zadnja večerja. III. Veliki zbor sklene Jezusa umoriti in pridobi Juda za izdajo. IV. Jezus na vrtu Gecemani. V. Jezus pred visokim zborom. VI. Peter zataji Jezusa, Jezus pred Pilatom. VII. Judov obup, Jezusa peljejo v smrt. VIII. Jezus umrije na križu. IX. Jezus toži na grobu nad nehvaležnostjo ljudstva.

Ker bo ta predstava nova za naše odre, pričakuje se mnogobrojne udeležbe.

Odbor.

g Brestje. — Cenjeni „Primorski List“! Ker imaš dopise — kakor vidimo — s celičnega dela slovenske dežele, zakaj ne bi dobil enkrat tudi iz naše briske vasice mali dopis, oziroma malo pritožbo s prošnjo vred, v kateri povemo vsem čitaljem „Primorskemu Listu“, da tudi pri nas bi se moralno kaj narediti, da bi ne imeli potem več prilike za upravičene pritožbe. — Vedno čitamo iz tega ali onega kraja o potrebi zgradbe novih cest, le o naši cesti, za katero so se uže pred leti napravili potrebni načrti, ni ne duha ne sluga. V mislih imam nameč cesto z Brestja do Kojskega, ki je tako potrebna, kakor ona z Dobrovege do Vipolž in dalje. 400 kron se je izplačalo za napravo načrta, a nič ni še. Ko bi dotične osebe, ki dajejo dovoljenje za zgradbo novih cest, in pa tiste oblasti, ki dajajo za to potrebni denar, vsaj enkrat prišle k nam in poskušale hoditi in živino poganjati po naši cesti, bi gotovo rekli: Ja, ta cesta je potrebna! — Tako pa moramo čakati in čakati. Bog ve, kdaj bo kaj! Kdor le more, se izogne naše ceste! Mi kmetovalci se prav bojimo voziti z živaljo po ti cesti. Trpimo, da smo usmiljenja vredni. Zato prosimo dotične gospode, ki imajo te reči v rokah, da bi ne bil naš glas glas upijočega v puščavi, katerega nihče ne sliši. Ceste smo potrebni kakor vsakdanjega kruha.

g Iz Vipolž. Naša občina dobi v kratkem dve stotinji vojakov, ki se nastanijo v gradu. Nekaj vojakov je uže prišlo pred osmimi dnevi, ki pripravljajo vse potrebno v stanovanju. Vojaki pridejo baje dne 8. aprila in sicer iz Ljubljane od domobranskega polka št. 27. Častniki bodo nastanjeni v raznih sobah po občini. Bojnišnica bo pod gradom. Tukajšnji krčmarji in trgovci se jih veseli, ne pa tako kmetje. Imenovani dan pridejo baje vojaki tudi v druge občine v Brdih. Upamo, da bodo z vojaštvom v miru živel in da ne bo povoda za pritožbe od nobene strani, zlasti še, ker bodo vojaki naši slovenski fanti.

Iz kanalskega okraja.

g Kanal. — Minolo nedeljo se je vršil pri nas shod sadjerejcev, katerega se je udeležilo precejšnje število interesentov. Predavalata sta nam o sadjerejci g. dež. posl. Zega in g. Ernest Klažar. Prisotni so pazljivo sledili

izvajanjem omenjenih gospodov. Govorilo se je o vplivu nove železnice na razvoj kmetijstva in sadjerejstva. Posebno glede sadjereje se je poudarilo, da se mora ta povzigniti; kajti vsi pogaji so dani, da bi bil pričakovati tudi vspehl. Zemlja in podnebje sta kakor vstvarjena za sadjarejo, ki bi se morala urediti in zboljšati. Oba govornika sta priporočala malo sadnih vrst, a izbranih. To sadje naj bi se potem razpošljalo na razne sadne trge in sicer po cenah, katere se plačuje za sadje južne Tirolske in drugih sadnorodnih krajev. Sadjarsko in vinarsko društvo pa bi imelo nalogu poizvedeti in zagotoviti zanesljive odjemalce.

G. Klavžar je svetoval udeležnikom shoda, naj se zopet poprimejo trtereje, ki je v zadnjih letih nazadovala, da, skoro poizgubila se. Omenil je dobre lege za vinograde, ki bi z na podlagi ameriških trt napravljenimi novimi nasadi lahko pripomogle do pridelovanja veliko več vina, kot nekdaj.

G. posl. Zega je priporočal, naj bi se kmetovalci ravnali po prejetih podukih in naj bi se takoj ukrenilo cesar treba, da se izvedejo resolucije sprejete na sadni razstavi pri Sv. Luciji v jeseni l. 1908. S tem je bilo sklenjeno zborovanje.

kl Anhovo. — Na praznik M. O. je imel v našem K. S. I. D. predavanje č. g. kaplan Vodopivec iz Kanala. Govoril je o „kmečkem vprašanju“. Pojasnil je, kako trpi kmetijstvo zaradi izseljevanja delavskih moči z dežele v mesto in v inozemstvo. Omenil je davke, ki tarejo kmeta, ter navedel kako bi moralno biti, če bi šlo po pravici. G. predavatelj je vzbudil pri poslušalcih občno pozornost in zanimanje.

Zato se čuti odbor K. S. I. D. dolžnim izreči č. g. predavatelju na tem mestu v imenu društva in ostalih poslušalcev svojo najiskrenejšo zahvalo, še posebej pa v očiglednem dejstvu, da ga slabo vreme in dolga pot nista zadržala, da bi se za nas tako požrtval. Prosimo, da bode še naklonjen, nas s tako lepim predavanjem počastiti.

Iz kolmanskoga okraja.

t Dolenja Trebuša. — Dne 25. marca, na praznik M. O. smo imeli pri nas izpostavljen v javno češenje Najsvetješke skozi 6 ur. Bil je zares lep dan. Vzlic slabemu vremenu je bilo vedno polna cerkev častilcev. Ljudstvo je prisostalo v velikem številu k sv. obhajilu. Po končani slavnosti se je splošno govorilo: Lepo je bilo! Ta in oni je še pristavil: Star sem že, ali kaj takega nisem še doživel.

V kratkem pričakujemo novi stranski oltar M. B., ki ga izdeluje A. Bitežnik, klesar in kipar v Gorici.

t Železnici po idrijski dolini se nič več ne sliši; najprej da bo po Idriji speljana in up bo šel za njo po vodi.

(Čemu biti taki črnigledi. Železnice se pač ne grade tako naglo, kakor kaki kolovozi. Za nje je treba voznih priprav, za katere se potrebuje mnogo časa. O p. u. r.)

t Nova cesta. Govori se, da se bode začela cesta z Dolenje v Gorenje Trebušo zatrdo graditi že s prihodnjim letom. Bog daj, da bi se ta dolgoletna želja Trebušanom enkrat tudi izpolnila. Na Goriškem ni tako zapuščenega kraja kakor Gor. Trebuša, kamor moreš prilezti le po kozji cesti.

t Velika žalojgra se je doigrala dne 25. marca v Gor. Trebuši ki je končala s tragično smrto — umorom 25letnega mladeniča Matevža Vončina. Glavno ulogo pri tej krvavi igri sta imela zopet alkohol in ples, prijatelja mladine. Kdaj bo vendar svet prišel do

sposozanja, da „alkohol umori jih več, — kakor kuga, glad in meč“.

t Popravek. V zadnji št. „Prim. Lista“ se je vrinila pomota, ko ste med domačimi vestmi oznanili češenje dne 25. t. m v Gor. Trebuši, na mestu v Dol. Trebuši.

t Čiglinj. Potrega in prežalostnega srca naznanimo danes „Prim. List“ brdko sporočilo, da je umrl Janez Velikonja (Mešelin). Česar smo se ves čas njegove hude bolezni bali, zgodilo se je to v Gorici pri usmiljenih bratih: 24. t. m. Previdnosti božji se je dopadlo ga poklicati že v 45. letu starosti v boljši svet, kjer je konec vsemu boju, kjer kraljuje večni mir. Pokojnik se je bil pri kopanju zemlje hudo poškodoval, nakar so ga odpeljali v bolnišnico. Bil je blagega in usmiljenega značaja. Pomagal je vsakemu rad, ako je le mogel. Bil je dolgoletni starešina in enkrat podžupan naše vasi. Bil je zvest pristaš S. L. S.; zapušča 5 mladoletnih otrok. Prepeljan je bil na domače pokopališče. Pogreb je bil velikansk in so se ga udeležili starešini z gospodom županom na čelu ter ogromno število ljudstva. Dasi si nas telesno zapustil, tvoja dela bivajo med nami. Počivaj v miru!

Iz kobariškega okraja.

kbd Od nekod. — V nekaterih vaseh je navada, da mora vsak fant, ko se poroči, marsikaj plačati ostalim fantom. Posebno pa se to zahteva, ako gre fant v drugo vas po nevesto. Ako ne plača, mu delajo sitnosti in ga skušajo sramotiti. Tem bodi povedano, da je po §§ 98., 99., 100. kaz. zak. strogo prepovedano od koga kaj zahtevati. Ako bi kdo kaj zahteval, naj se ga takoj naznani oblasti, da ga kaznuje. To smo zato povedali, da se ne bo kdo pustil oskubiti. Tudi to je grda navada, da se ponoči kriči. Kdor ga ima pod kopo, naj gre mirno spat, da ne bo motil drugih v sladkem spanju!

kbd Izpod Krna. — Pred nekaj leti so naši liberalci naročili dva „Primorce“ z nimenom, da bi potem list širili. Toda s tem so se le osmešili; kajti ljudje so se jim v pest smejali ter rekli, da ne bo nikdo tako lažnjivega lista naročil nego oni, ki mu manjka soli v glavi. V par letih je pisal „Primorec“ take oslarije izpod Krna, da so sami liberalci rekli, da je to preneumno. Na notico v „Primoru“ št. 11. t. I., da bi moral biti v vsaki hiši ta list, so pa liberalci zmajali z glavo ter si bili v svesti, da ta list ne bo učakal pri nas večjega števila naročnikov. Kurji pot jih obdaja, ko vidijo, kako se širijo katoliški listi.

kbd Izpod Krna. — Drugo polovico marca smo dobili precej snega, zatem pa dežja, tako, da je spomlad slabo začela. —

Naj reče kdo, kar hoče, ali to ni prav, da imamo šolo tik gostilne. Kar naravnost se vidi iz šolskih duri skozi okno v pivnisko sobo. To je neprijetno tudi za one obiskovalce krčme, ki se ga radi nalezejo ter s tem dajejo slab vzhled šolski mladini in se izpostavljajo zasmehovanju iste. — Šola spada proč od gostilne.

Iz cerkljanskega okraja.

c Zakojca. — V 11. številki „Primorca“ je neki dopisnik razlil svojo jezo na zakojške „klerikalce“ in sv. vero. No, saj to je liberalno geslo: sv. vero blatiti! Kdor ne zna tega in kdor tega ne dela, se ne sme imenovati „z a v e d e n n a p r e d n j a k“. Dopisniku svetujemo, ako mu ne ugaja naša sv. vera, naj se je otrese kadar hoče in naj pristopi k drugi, magari k turški.

Dalje piše o plesu. Mi ponovno vendarjam, da plesov je preveč, pa naj bodo taki ali taki, in mi tudi vedno na to delamo, da bi ples preprečili. Ako ste res odkritosrčni neprijatelji plesov, torej z druženimi močni v boj. Jih bodo morali toliko ložje odpravili! Mislimo pa, da ste iz drugih na-

menov zoper plese, kar pa danes zamolčimo....

Dopisnik čenčari tudi o volitvah, o cesti in nekih obljudbah. Vedi, da volitve so proste. Smeš voliti kakor sam hočeš. O cesti in o obljudbah pa jezik za zobe. Praviš, da se za cesto ni nič storilo. Ali je tisto nič, ko se je porabilo podpore nad en tisoč kron za odplačilo zemljščin za delo? Ako je pa delovodja obračal mnogo na svoj milin, kdo je kriv? Nekaj "zahvale" gre tudi "neprednjakom", ker so to mirno gledali. Konečno piše "Naprednjak" "Stopimo na noge, volimo može, da bodo občini v korist". To je tudi nam prav! Le pokažite take može, da bodo skoz in skoz delali za blagor občine, a ne samo pred volityami. Nasprotovali vam ne bomo, marveč vas bomo podpirali! Saj tudi mi ne želimo kozla za vrtnarja. Dopisniku v album pa bodi poveleno, da vsled par "dezenterjev" se ne strelja na celo armado, sicer se še katerikrat srečamo!

Iz bovškega okraja.

b Novi podružnici deželne zavarovalnice goveje živine so uslanovili na Srpenici in Žagi.

Iz komenskega okraja.

km Iz komenske okolice. — Kazen za greh je dobila v Komnu neka Marija Kavčič in njena hčerka, obe iz Lipe št. 10. Kaj sta pa naredili? No, jezikali ste preveč, ko ni bilo treba in kradli čast nekomu. Le-ta, ker ni mogel dobiti drugim potom zadoščenja, si ga je iskal pri komenski sodniji, kjer ga je tudi dobil, mati in hči Kavčič pa kazan za greh. Mati bo sedela na samem nekaj dni ali pa bo plačala pol stotine kronic, hčerka, ki je mater posnemala, jo bo tudi tukaj posnemala in premišljevala par dni na samem, da ni dopustno govoriti neresnico. Če povemo, da je hiša liberalna in da je ravno ta hiša mnogo delala proti našemu dušnemu pastirju, je s tem vse povedano! Pokora, pokora!

km Lipa. — Pri nas smo ustanovili novo društvo z imenom "Trstelj". Upamo, da bo društvo ustrezovalo svojemu namenu. Lipčani je bodo podpirali seveda, ako ne zgreši poti, da bo gojilo med svojimi člani versko in narodno zavest. Veselo je bilo ta dan v naši občini. Predsednikom je izvoljen g. Vincenc Trampuž, podpredsednikom Rafael Lozej, tajnikom Josip Mohorič, blagajnikom Franc Rogelja, odborniki so: Leopold Rogelja, Alojzij Kavčič, Franc Derman in Ivan Kavčič. Priporočamo odboru, da izbere v bralnico samo dobre, nepohujšljive liste, in ne liberalne, ki zastrupljajo mladenička srca. Delajmo vzajemno za res pravo izobrazbo naše mladine in blagoslov z neba ne izostane. Član.

km Iz Preserja pri Komnu. — "Primorski List" nas je zdramil, da smo takoj napravili utok proti čudnemu sklepu občinske seje v Komnu v zadni šole. Zdravstvena komisija od strani šolskega sveta, je spoznala, da na Brdi ni lega sposobna za zidanje šole. Zato prosimo c. kr. okrajski šolski svet, da ostane možato pri svoji uredbi, da nam poskrbi na zdravi, solnčni legi novo šolo, kar bo jako koristno za našo borno vasico.

km Komenski "dohtar", ki je igral v "Soči" veliko ulogo, je šel "fuč". Boben je pel Gospodu "dohtaru" so vse "skantali".

km S Komensčine. — Ker se je "Edinost" oglasila, tudi mi ne moremo molčati, na kraškem "Dunaju" se misli nekaj novega! Na novi univerzi bo najbrže tudi Laška Šola, ker se išče po laških in židovskih časopisih občinskega zdravnika! Kako je prišlo do tega že povemo!

km Kostanjevica. — Žalostne razmere so zavladale pri nas. Že dva meseca bodela kmalu minula, ko je naši vrlji in neumorni organist s celim dobro izvezbanim mešanim pevskim zborom prenehal s svojo službo tako, da ima sedaj vedno tiho med sv. mašo. Zakaj, mi ni treba pisati! Saj vem, da je čitateljem "Primorskog Lista" znano, da liberalni plevel povsod raste. Liberalcem bi bilo ljubo, da bi se cerkev zapila. Ako bi dragi čitatelj slučajno prišel ob nedeljah v našo od nekdaj na dobrem glasu stoječo vas, bi se prepričal, kako mlekozoba mladina in tudi priletni starci, stoe v gručah ob obč. vodnjaku pa gori do cerkvenih stopnic. Pušijo tobak, se lepo razgovarjajo, dajo tudi kako prežo, preklinjajo i. t. d. No, le to je slabo, da ne more občinska uprava preskrbeti nekaj klopi, da bi se ti ubogi "marteniki" vsaj malo bolj odahnili, kajti sedaj je treba, ko začne pridga iti počasi do krčem, katere so seveda na razpolago tudi med sv. mašo. Tam mine seveda čas hitrej! In še le ko zvoni k blagoslovu pridirajo v "galop" kakor "dragonci" na Rojce, ko imajo "alarm", pod kostanj in na vodnjank, da jih vidijo matere in žene. Upali smo, da bodo novoizvoljeni obč. zastopniki te žalostne razmire odpravili! Ali žalibog, kakor se vidi, smo prišli v tem oziru z dežja pod kap. Če se tu pa tam kaj reče, da bi se moral bolj strogo postopati, se navadno sliši, da se ne sme delati zdražbe v občini. Za pravico delajmo in pravico ljubimo, potem se nam ni treba batiti, da bomo dajali težek odgovor od svojega hiševanja. Skrbeti moramo za čast občine, pa tudi na božjo ne smemo pozabiti. Zakaj naše delo je prazno brez sreče z nebes. Delujte po svojem verskem prepričanju in ne poslušajte vsacega, tudi če je boter. Upam, da bode to zadostovalo in da se bo skrbelo, da se te žalotsne razmere enkrat predugačijo v božjo in občno čast!

Občinar.

km Kostanjevica. — "Delavsko izobr. in podporno društvo" je imelo v nedeljo, dne 26. t. m. svoj redni letni občni zbor. Predsednik društva je po običajni navadi pribil pred sv. mašo na navadnem kraju razglas, katerega je pa najbrže kaka liberalna dušica že pred sv. mašo pohrustala. Najbrže tripi na pomanjkanju soli! Pač lepa naprednjaška omika!

Iz sežanskega okraja.

s Z ozirom na dopis s Krasko "Podpora za purane", katerega smo priobčili v zadnji številki, poizvedeli smo, da je deželni odbor na predlog odbornika g. dr. Stepančič-a takoj, ko je dobil obvestilo, da je dovolila vlada le 50 vin.

na mesto 1 K za vsakega purana, napravil posebno tozadevno ulogo na ministerstvo za poljedelstvo, s prošnjo, naj bi se podpora zvišala.

V tej vlogi ni pa deželni odbor le toplo priporočal, naj bi c. kr. vlada zvišala prispevek na 1 K, marveč je uporabil tudi to priliko, da je opravičil postopanje Kraševcev v zadavi puranoreje v preteklih letih in da jih je v očeh vlade zopet dvignil nad težka sumničenja izražena v tostvarni odredbi navedenega ministerstva, kojo smo bili objavili v znanem članku "Kobilica in Gabrščekova "Soča".

C. kr. ministerstvo poljedelstva se je namreč v dotočnej odredbi očitno zgrajalo nad postopanjem puranorejev v letu 1909 in je vsled tega za bodočnost odreklo skoro vsako tozadēvno podporo.

V dotočnej odredbi je bilo rečeno: "Če tudi niso mogli vsi Kraševci držati čez zimo, v svrhu nadaljnje reje v pomladu, puranov, vendar bi se bilo od njih pričakovalo, da bodo vsaj toliko prihranili od denarja, kojega so iztržili za iz javnih sredstev kupljene purane, da bi si bili z njim mogli kupiti v pomladu vsaj nekoje mlade purane. To pa se žalibog ni zgodilo, in zaradi tega utegne biti umestno, po klicati nehvaležnemu ljustvu v spomin, da se ne sme zlorabljaliti v postranske dobičke podpor, ki so bile dane prigodom velikih nesreč."

Strašna a ne zasluzena obsodba, ne da, Kraševci? Toda ta krivična obsodba, ni dala miru tudi vašemu poslancu g. dr. Stepančič-u in sedaj je po njegovej iniciativi tudi c. kr. vladu pojasnjeno, da je bila krivo informirana, da neuspeh omenjene akcije se mora pripisovati drugim pojavom, ne pa malobičnosti in nehvaležnosti kraškega ljudstva, kojemu je vsaka še tako mala podpora dobrodošla in jo hvaležno uporabila samo v od dajateljev nameravane namene.

Iz korminskega okraja.

kr Iz Biljane. — (Konec.)

Kar se je pa tebi skozi široka usta zaletelo, da sta se tudi načelnik in predsednik tepla, omenim še to: ko je predsednik videl, da je tudi "biondino" začel pridno kombinirati, hotel ga je ustaviti in pri tem je tudi nekaj dotil. Toda ti si bil zraven — samo tačas si norel na Križadi. — Je tako?! Drugi dan v pond. je neki vaš "Moretto" nekega moža iz Vedrijana samo malo za glavo potipal, pa je moral ubogi človek iti z orožnikom. Ah, kar tako po nedožinem, to ni prav! Mi pa, ko smo se tako "fino" stepili, pa nismo bili nič, — to ni pošteno!

Zdaj bi rad skončal, a ti moj žabarski modrijan me prav v resnici zanimaš! Rad bi te osebno spoznal! V "Umažanki" pišeš: "Prim. List" je dober prebavljaj lažj". Vidiš "Moretto", to je prav dobroznamenje, a v aša "Umažanka" se ne upa prebavljati več, to pa je znamenje bližajočega se pogina! Nadalje tudi pišeš: ".... a bodi uverjen, da če bodes še enkrat tako nesramno lagal, da ti o-

svetlimo ves dogodljaj na takšen način, kakoršen ti gotovo ne bo všeč." A prosim te "Moretto" osvetli, saj je prav potrebno, saj te to na kolenih prosim, — piši še kaj — toda ne pod z g l a v j e m.

Nadalje berem v "Umažanki": "Kakor vidim, se pa ti res zanimaš za naše prireditve". Dobro! toda pdslušaj "Moretto", ali se nisi ti prvi brigal za naše prireditve? Kdo te je kaj vprašal? "Da je tvoje čukanje o veselici na Križadi laž, spričuje že to, ker pri nas ni $\frac{1}{4}$ v". Veš kaj — radi $\frac{1}{4}$ v povem pozneje! Radi veselice pa to: Zdaj si prav jasno pokazal, da vaše prireditve niso nič drugača — nego — mušarški ples! Ti pišeš nekaj o vaši prireditvi potem pa, da veselice ni bilo nikakoršne. Ples pa je bil! — Kaj bom govoril, saj je tu vaš napredok! Radi onih $\frac{1}{4}$ v pa to: ker praviš, da pri nas jih ni — jaz pa jih imam, če bi se bila midva n. pr. videla dne 19. t. m. v Vipolžah, pokazal bi ti jih bil polno pest — ma gorkih!!

Vi nedolžneži, ki se nikdar ne pretepat — vem, da se ti ne pretepaš rad, ker se bojiš, da bi jo presneto ne skupil — imate svoje pomagače, ki za $\frac{1}{4}$ vina človeka zadavijo. Da pa pošljete pomagače, pričata dva slučaja: Dne 12. t. m. je imel "Orel" Brisko okr. sejo na Dobrovem; po seji je prišel znani V. Mišigoj razvremenat prepir — po vaših pravilih — a slabo se je obnesel! Dobr pomagač! Vzor "Sokola", dasiravno ni.

V nedeljo dne 19. t. m. ko smo prišli "biondisti" iz izleta iz Vipolž domov, ste zopet poslali pomagače in "Sokoliča", da bi nas s svojim umazanim jezikom v strah djal. Za razdalitevki jo je napravil vsem "biondistom", bo račun dajal. Mi "biondisti" bomo radi vašega čukanja in raznih nesramnosti še bolj povzdignili svoja ponosna krila v nebne višine.

Vaš cvet je: Ples, pretep, zbadanje, gonja proti duhovnikom in čukanje i. t. d.

Sadovi pa so: Ročice zadaj ali spredaj okoli pa jeklen "rožnivenec" pa "marš"!

Pri nas pa hvala Bogu tega ni! Bog Vas živi J. F. iz Dobovja in J. F. iz Dobrovege in posebno pa tebe "Moretto". "Biondasti Orel".

kr Iz Brd. "Prim. List" ima v zadnjem času več poročil iz Brd, kar nas Brice veseli. Prav je, da tudi ostali svet izve kaj o nas zapuščenih Bricih. Da se nam ne godi predobro, je čitat iz dopisov v "Prim. Listu". Zaradi tega, le na noge, Brici, in pišimo "Prim. Listu" o naših težnjah, da svet izve, da se ne cedita med inmleko po naših Brdih. Pišimo, trkajmo, prosimo, mogoče bo kaj izdal. Skušnja uči, da kdor prosi, zlata usta nosi!

Bric.

Loterijske številke.

24. marca

Prst 70 41 33 2 1

Rojaki! podpirajte slov. šolstvo
= v Gorici! =

TEOD. HRIBAR MANUFAKTURNA TRGOVINA (prej Krojaška zadruga) v GORICI.

Došle so krasne novosti za spomladansko sezono. Vzorci se pošiljajo brezplačno in franko na dom.

OBLEKE BENJAMIN

pri J. MEDVED - GORICA.

Gospodarske vesti.

Kako se kaznujejo ponarejevalci jestvin. V nekem francoskem listu se čita odlok iz leta 1481 glede kaznovanja ponarejevalcev jestvin. Med drugim pravi odlok: „Vsakemu možu ali ženski, ki je prodajal mleko mešano z vodo, se nastavi vlivalo v vrat ter se mu ulije toliko vodenega mleka, kolikor se mu more brez življenske nevarnosti vlti. Vsakega moža ali žensko, ki so mešali v maslo kamenje, repo ali druge stvari, da bi se težina povekšala, se postavi na sramotisče. Potem se mu prisne maslo na glavo in mora toliko časa tako stati, da se mu odlije od solnca raztopljeni maslo. Psi ga lahko ližejo in ljudstvo ga lahko zmerja ka kor hoče, samo da se pri tem ne žalita Bog in kralj. Če je zima, se zaneti pred njim velik ogenj in ljudstvo ga lahko gleda. Vsakega moškega ali žensko, ki je prodajal gnjila jajca, se postavi na sramotisče. Gnjlila jajca pa dobi „mularija“, da jih meče v zabavo občinstva v zločinca. Ali prepovedano je, obmetavati kaznjena z drugimi stvarmi“. — Tako leta 1481, sedaj pa se nikdo skoro ne zmeni za ponarejevanje jestvin in pičač.

Naznanilo.

Slav. občinstvu uljudno naznam, da sem prevzel od g. Antona Obidiča njegovo staroznano

čevljarsko delavnico

v Semeniški ulici št. 2.

Priporočam se slav. občinstvu za mnogobrojna naročila in zagotavljam točno in dobro postrežbo ter zmerne cene.

Josip Černovic,
čevljarski mojster

Gorica, Semeniška ulica št. 2.

Peter Cotič,
čevljarski mojster, Gorica,
Raštej 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razšiljajo. Cene zmerne. Edino zastopstvo najboljšega čistila za črevlje in usnje.

Restavracija
„TRI KRONE“
GORICA — Gosposka ulica

ima vedno sveža jedila, toči pilzensko in steinfeldsko pivo, izborna domača vina in teran. — Cene zmerne.

Ferdinand Baumgarten,
restavrater.

Ivan Bednarič
priporoča svojo
knjigoveznico
v GORICI
ulica della Croce št. 6.

Razglas.

Prostovoljno razpisuje podpisana tvrdka razprodajo različnega blaga katero je neobhodno potrebno vsakemu sl. županstvu ali č. cerkvenemu oskrbništvu, ako hoče dostojo proslaviti velikonočne praznike.

Dosedaj je uže došlo mnogo naročil, zato prosi podpisana, da nemudoma prijavijo svoja naročila vsi oni, kateri imajo namen okoristiti se z nižje navedenim blagom.

Prodajalo se bode, kakor do sedaj, tudi v bodoče, po navadnih dobro znanih cenah: rakete, komad 40 vin; bengalične luči, kom. 1 K; rimske sveče, kom. K 1'60. Zlasti priporoča papirnate topice kom. 40 vin., kateri razpošiljajo tudi v originalnih zaboljih po 50 kom. za 20 K; 100 komadov za 40 K in sicer samo po železnici ob pondeljkih in petkihvečer. Po pošti se tega blaga ne sme posiljati!

Priporočajoč se za mnogobrojna naročila in obilen obisk znači z odličnim spoštovanjem

PRVA
Telefon št. 205 GORIŠKA TOVARNA
UMETNIH OGNEV
Ferd. Makuc, poobl. in priz. pyrotehnik
GORICA.

OPAZKA: Vsako naročilo od strani sl. županstev, cerk. oskrbništv ali društev mora biti pisano, podpisano in spremljeno z pečatom!

Naroča se tudi po telefonu od sledečih tvoř: Anderwald, Draščih, Drufovka, Hedzet & Korintnik, Hribar, Hvalič, Ivančič & Kurinčič, kavarna Central, Konjedic, Kopač, Schivitz.

Gamaše raznovrstne, izdeluje se tudi po miri.

Galoše prave ruske, se popravlja.

Usnje pod plati ter čevljarske potrebščine.

Vrvarsko raznovrstno blago.

I. Drufovka Gorica

Gosposka ulica 3. (Nasproti Montu.)
Ustanovljena tvrdka leta 1866.

Odlikovana mizarska delavnica s strojnim obratom

ANT. ČERNIGOJ

Gorica Tržaška ul. št. 18.

Zaloga pohištva iz lastne delavnice. Izdeluje cerkvena dela, spovednice, klopi, okvirje, klečalnice itd. Vsakovrstna dela za stavbe.

dobivajo se v veliki izbiri
••• od kron 20-30 •••

JOSIP CULOT

v Raštelju št. 225 v Gorici.

Velika zaloga vsakovrstnih Igrač, okraskov za božično drevesce in punič za Igračo.

Razpele iz kovine, rožni venci in podobice, rokavice iz volne in sukna, čevlji in klape, zaloga drobnjave in kramarije na drobno in debelo, kipi in svetniki iz porcelana, seme za zelenjave in trave, moške in ženske nogavice, mošnjički in kovčegi, pipe, ustniki in cevi.

Čevljarska zadruga v Mirnu

naznanja sl. občinstvu, da je odprla prodajno svojih izdelkov na trgu sv. Antona na vogalu v Rabatišče št. 1 ter se priporoča za obilno naročbo. --- Ima v zalogi vsakovrstnega obu in ter sprejema naročila po

zmernih cenah.

„MLADI GOZDAR“

izviren roman,
spisal
Soški Črnošolec,
se dobij v „Narodni Tiskarni“.
Cena broš. 1 K.

Prosiva zahtevati listko!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

GORICA v hiši Monta.

Priporoča stavbeni Cement, stavne nositelle (traverze), cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano medeno ploščevino za napravo vodnjakov, vodovodov, svinčene in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno korno nagrade izplačava vsakemu, kdor dokazuje s potrdili najine nove amerikanske blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listko!

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,

TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Naročajte in širite „Primorski List“!

Podružnica

„Ljubljanske kreditne banke“

V GORICI

Delniška glavnica K 5,000.000.

Centrala v Ljubljani.

Rezervni zaklad K 450.000.

PODRUŽNICE: Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Za spomladansko sezijo

so došle
razne novosti v velikanski izberi

— | pri | —

Ravnikar-ju
v Raštelju stev. 16
Gorica.

Postrežba je ondi prav domača, obrnite se do te tvrdke ter jo priporočajte Vašim znancem.

Prave švičarske ure

zlatnino in srebrnino itd. naku-

pitena najbolje in najceneje pri tvrdki

Aleksander Ambrožič

GORICA, Korso J. Verdi 26.

Istotam se izvršujejo popravila v to stroko spadajoča točno in po najnižjih cenah.

Odlikovana pekaria
in sladčarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu

(v lastni hiši)

Izvršuje naročila vsakovrstnega pečiva, torte, kolače za birmance in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene tako nizke.

Prva in edina slovenska kleparska delavnica v Gorici, ul. sv. Ivana št. 11. se toplo priporoča za vsa stavbena in galerijska dela za cerkve in stolpe, katere napravi po načrtu.

Josip Patek,
naslednik Karola Čufer

priporoča se tudi vsem gg. odjemalcem, posebno pa kmetovalcem. V zalogi ima: mehe za žvepljanje, zadnji sistem škropilnic za vitrijol, polivalnice za vrte in patentirane ventilatorje za dimnike i. t. d. oprave se izvršujejo točno in po najnižji ceni.

Čudovite cene

Lekarna Cristoforetti v Gorici na Travniku.

Trskino (stokflično) jetrno olje.
Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.

Izvrna steklenica tega olja na ravnemenu barve po K 1:40, bele barve K 2.

Trskino lezenčno jetrno olje.

Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dekrom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se želevnim Jodecem.

S tem oljem se ozdravlja v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, zeleni otroki, gole, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 kruna 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, prelše se redno v mojem km. laboratoriju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčil svojim odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristoforettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši prispomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 kruna 60 vinarjev.

Agentje po vseh krajih države imajo največ zasluga z razprodajo izdelkov Brunovske tovarne zastorov valjčil ter manufakture vetrnic Hollmann et Merkel v Brunovu št. 76 na Češkem. — Učinkive novosti v vezenilih in v zastorih iz voščenega platna.

Pozor!

50.000 parov čevljev!

4 pari čevljev le za 8 K.

Vsled denarnih zadreg več velikih tovarn sem dobil naročilo, prodati veliko množino čevljev mnogo pod tovarniško ceno. — Prodam zato vsakomur 2 pari čevljev za gospode in 2 za dame, rjavega ali črnega usnja, zelo elegantno, najmočnejša šasona: Vsi 4 pari stanejo le 8 K. Velikost po št. Pošilja po povzetju:

A Gelb, razprodaja črevljev, Krakovo 516.

Lahko se premeni ali denar vrne.

Anton Potatzky

naslednik JOSIP TERPIN.

v Gorici, na sredi Raštelja hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče niznberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pišarne, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potrebščine za krojače in črevljarje.

Svetinjice, rožni venci mačne knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmih in trigh ter na deželi.

Klobučar M. Horvat

v Gorici

Gosposka ulica štev. 12

ima v svoji zalogi najraznovrstnejše klobuke: mehke, trde in cilindre po najnižjih cenah. V zalogi ima najboljšo kožuhovino za ovratnike in notranjo prevleko sukenj itd. — Kožuhovino kupuje po najvišjih dnevnih cenah. Priporoča se p. n. občinstvu v mestu in na deželi zlasti pa preč. duhovščini.

Postrežba strogo poštena.

Prva slovenska trgovina z jedilnim blagom

Anton Kuštrin,
v GORICI

Gosposka ulica štev. 25

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko trgovino raznega jedilnega in kolonialnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba točna in solidna. Na željo odjemalcev v mestu se blago dostavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban Gorica,

Magistratna ulica štev. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

Blago se razpošilja franko.

Pozor!

Pozor!

Čebelarji!

Med zajamčeno pravi za pitanje čebel se dobi pri

J. KOPAČU, svečarju

v

GORICI.

Cena kilogr. 1:30 K.

„CENTRALNA POSOJILNICA“

REGISROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

v GORICI

obrestuje hrailne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ %. Daje članom posojila na vknjižbo po 5 $\frac{1}{4}$ %, na menice po 6%, na mesecno odplačevanje, ki znaša mesečno 2 K za vsakih

100 K. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Zadružni urad je v lastni hiši Corso Gius. Verdi št. 32, I. nad. — Uradne ure vsak dan razun nedelj in praznikov od 8. ure zjutraj do 1. popoludne.

ODBOR.

se večkrat plačajo za popolno nič vredno možko in žensko blago. Da se pa nihče ne bode varal, naj si ogleda najino velikansko zalogo

POMLAĐANSKIH IN LETNIH NOVOSTI.

Kdor ne zamore si sam oglegati najino zalogo, naj si naroči vzorce, katere dobi poštne prosto na dom pri domači tvrdki

Ivančič & Kurinčič-Gorica,

Gosposka ulica št. 11, (nasproti Hotela treh krov.)

Blago za „Orlovske“ kroje, kakor vse potrebščine, spadajoče k telovadnemu kroju, dobro slavna „Orlovska“ društva pod ugodnimi pogoji.